

spørgsmålet om fængsel i 4 år eller derover ikke er en følge af, at der efter reglerne i straffelovens § 40, stk. 1, og § 61 skal fastsættes en fælles straf.

Efter forslaget er sager om overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173 og 286, stk. 2, i overensstemmelse med den gældende ordning i retsplejelovens § 687 udtrykkelig undtaget fra nævningebehandling. Det samme gælder sager om overtrædelse af straffelovens § 286, stk. 1 og 3, samt § 289. I høringsudtalelserne fra anklagemyndigheden er der givet udtryk for, at det vil være uhensigtsmæssigt, at disse sager om økonomiske forbrydelser, som ofte er af teknisk karakter, og som i reglen tager lang tid i retten, skal behandles ved nævningeting. Justitsministeriet kan tiltræde disse synspunkter.

Et særligt spørgsmål foreligger i tilfælde, hvor der efter reglerne i straffelovens kapitel 9 er spørgsmål om fastsættelse af andre særlige retsfølger end straf. Efter straffelovens § 68 kan retten, hvis en tiltalt frifindes for straf i medfør af lovens § 16 (utilregnelighed), træffe bestemmelse om anvendelse af andre foranstaltninger, der findes formålstjenlige for at forebygge yderligere lovovertrædelser (tilsyn, afvænningsbehandling, anbringelse på hospital for sindslidende m.v.). Tilsvarende gælder efter § 69, hvis den tiltalte ved den strafbare handlings foretagelse befandt sig i en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling m.v., som ikke er af den i § 16 nævnte karakter. Efter § 69, stk. 2, kan der dog i domme efter straffelovens § 69 ikke træffes bestemmelse om institutionsanbringelse for længere tid end 1 år. I tilfælde af drab og anden særlig alvorlig kriminalitet kan der efter straffelovens § 70 træffes bestemmelse om forvaring, hvis det må antages, at tiltalte frembyder nærliggende fare for andre, og anvendelse af forvaring i stedet for fængselsstraf findes påkrævet for at forebygge denne fare. Anvendelse af forvaring kan også komme på tale, hvor tiltalte frifindes på grund af utilregnelighed, jfr. straffelovens § 68, 3. pkt.. Straffelovens § 73 indeholder særlige regler for tilfælde, hvor den tiltalte, efter at lovovertrædelsen er begået, men før sagens pådømmelse, er kommet i en ikke blot forbigående tilstand af den i § 16 eller § 69 nævnte art. Retten kan i så fald træffe bestemmelse om, at straffen skal bortfalde, og retten kan bestemme, at der skal anvendes foranstaltninger efter § 68 eller § 69 i stedet for straf.

Det vil som anført i retsplejerådets betænkning næppe være muligt i de nævnte tilfælde at udforme ordningen således, at nævningebehandling skal finde sted, såfremt der ville have været nedlagt påstand om straf af fængsel i 4 år eller derover, hvis der – i stedet for særlige retsfølger – havde

været nedlagt påstand om (sædvanlig) straf. Rådet peger på, at ordningen eventuelt kunne udformes således, at sager om særlige retsfølger skal behandles ved nævningeting i de tilfælde, hvor der er spørgsmål om anvendelse af forvaring eller anden frihedsberøvende foranstaltning i form af anbringelse på institution, f.eks. anbringelse i hospital for sindslidende eller institution for åndssvage. Justitsministeriet er enig i, at sådanne sager bør behandles under medvirken af nævninger, og det foreslås derfor, at sager, hvor der er spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68 eller om dom til forvaring, jfr. straffelovens § 70, skal behandles ved nævningeting.

Den foreslåede afgrænsning af nævningesager vil indebære en væsentlig udvidelse af antallet af sager, som skal behandles under medvirken af nævninger.

Den foreslåede nye afgrænsning af nævningesager vil bl.a. medføre, at visse sager om voldtægt, røveri og brandstiftelse, som ikke er omfattet af de skærpede strafferammer i disse bestemmelser, men alene af normalstrafferammerne (jfr. straffelovens § 181, stk. 1 og 2, § 216, stk. 1, og § 288, stk. 1) vil skulle behandles ved nævningeting.

Endvidere vil forslaget tilsvarende betyde, at sager om overtrædelse af bestemmelsen i straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt., om narkotikaforbrydelser vil skulle behandles under medvirken af nævninger. Efter de gældende regler er kun de kvalificerede tilfælde af narkotikaforbrydelser efter straffelovens § 191, stk. 1, 2. pkt., undergivet nævningebehandling. Spørgsmålet om behandlingen af sager om narkotikaforbrydelser, herunder beviskravene i disse sager, har i den seneste tid givet anledning til debat. Det må også på denne baggrund anses for hensigtsmæssigt, at nævninger i videre omfang kommer til at deltage i afgørelsen af disse sager.

Den foreslåede udvidede anvendelse af nævningebehandling vil medføre et merarbejde for landsretterne. Forslaget må imidlertid ses i sammenhæng med den samtidig foreslåede forhøjelse af byretsgrænsen og af bødeankegrænsen samt med forslaget om nedsættelse af antallet af juridiske dommere i domsmandssager i landsretterne. Hvis udviklingen medfører, at den foreslåede nye afgrænsning af nævningesager i praksis vil give anledning til en større belastning for landsretterne end forudsat, vil det på et senere tidspunkt kunne blive aktuelt at overveje andre initiativer, der kan afhjælpe sådanne problemer, f.eks. en nedsættelse af antallet af landsdommere i andre sager end domsmandssager, herunder i nævningesagerne.